

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnium Generalium Et Provincialium Collectio Regia

Ab anno CCCXXXII. ad annum CCCCLI.

Parisiis, 1644

Tertia Editio Processvs Sixti Papae III. E Dvabvs Praecedentibvs Conflata,
& ad sensum aliquem reducta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14584

Ionn. 8. & quia non inueniebant euangelia in loco vbi scriptum est: *Sedente Iesu, & scribente digito in terra*, & quia non inueniebant Iudæi quomodo eum damnarent, adulteram adduxerant ei. Et hoc respondit Iesus: *Si quis ex vobis est sine peccato, iniiciat in istam lapidem.* Et per hæc verba euangelica iudicabat sedem suam. Actum in basilica elementa. Hoc indiculum collegit archidiaconus presbyter, & ipse quasi in chartarium ecclesiæ collocavit.

Ibidem. & hoc respondit Iesus: *Si quis ex vobis sine peccato est, iniiciat super istam lapidem*, & per hæc verba euangelica iudicat sedem suam. Actum in basilica Heliana.

TERTIA EDITIO
PROCESSVS SIXTI PAPÆ III.
E DVABVS PRÆCEDENTIBVS CONFLATA,
& ad sensum aliquem reducta.

CAPVT I.

VALENTINIANO & Anatolio viris clarissimis consulibus, Crescentius quidam ex nobilibus timens Deum, quas comparauerat per annos vitæ suæ omnes facultates suas ecclesiæ reliquit, & ex integro ecclesiam fecit heredemque instituit, in qua dimisit prædium in partibus Siciliæ, quod nominatur Arganum, quod præstat solidos septingentos. Secus hoc prædium proxime non longe erat prædium Mariniani. Veniens autem in urbem Romam Octavius seruus Mariniani, intimauit Mariniano, & laudauit prædium ecclesiæ. Tunc Marinianus perrexit ad episcopum vrbis Romanæ Sixtum, & cœpit rogans postulare ab eo fundum ecclesiæ supradictum. Respondens Sixtus episcopus vrbis Romæ, dixit: Nihil ex meis redditibus, carissime fili, accreuit ecclesiæ, vnde pauperum senecta subleuari desiderat, nec ego veni ecclesiam subuertere. Hoc audito, Marinianus* tabuit in- * abiit tra semetipsum, & discessit ab eo.

CAP. II.

Epiphanius igitur ingenuus ex nobilibus parentibus

ANNO
CHRISTI
433

procreatus, & facultatibus diues, hic nutritus fuerat quasi in domo Bassi exconsulis. Litigium ergo inter seruum Bassi & Epiphanium hoc euentu nascitur. Hic venit ad Sixtum episcopum, & cœpit rogare eum, vt ingenuitas eius seruaretur per ecclesiam. Veniens autem Sixtus episcopus vrbis Romanæ ad Bassum, cœpit rogare eum de ingenuitatis munimento. Tum iratus Bassus, respondit ad Sixtum episcopum: Nemo iudicabit dominum ex consilio serui. Nam & misit, & vniuersa prædia eius occupauit.

CAP. III.

Exiens autem & Sixtus episcopus, venit ad Valentinianum Augustum, & cœpit rogare eum de ingenuitate Epiphanii, tantum vt chirographo Augusti munitus, per ecclesiam vindicaretur. Et cœpit studiose (sicut decet ecclesiam semper) subleuare grauatos. Iratus autem Marinianus de his quæ supradicta sunt, venit ad Bassum, dicens quasi de malitia Sixti episcopi, & quod per Petrum seruum episcopi Sixti audierat, eo quod consecratam Chryfogonitem stuprasset.

CAP. IV.

Consilio inito, cœperunt ambo accusare eum Augusto Valentiniano, ita vt accenderentur Augustus & mater eius furore. Et suspenderunt se abinuicem a communionem. Sixtus autem episcopus vrbis Romæ, sciens omnia quæ de eo apud Augustum delata fuerant, & quod ab eius communionem multus populus se segregaret, venit in basilicam beati Petri apostoli, & fecit quasi supra scriptum verbum, & per Leonem diaconum populo enarrabat, dicens: Si delicta mea contra me sunt semper, probatio quare non fit? Et cœpit omnis vrbana plebs clamare, vt dicta eius Augustus & clerus vrbis Romæ probarent examine.

CAP. V.

Hoc audito, Valentinianus Augustus dixit: Pia petitio. Et iussit fieri secundum dicta. Et congregauit vniuersum senatum vrbis Romæ. Et Sixtus episcopus congregauit presbyteros vrbis Romæ, & clerum, nec non & monasteria seruorum Dei. Et sederunt in vno confessu in basilica Heleniana, quæ dicitur sessorium. Et cœpit studio-

se clamans dicere ad Augustum : intrent qui separauerunt filium a matre ecclesia, * vt corroborent vniuersa ^{* al. &} velamina cordis mei. Augustus autem Valentinianus tacebat. Respondit Leo diaconus, & dixit: Iusta petitio non abscondatur. Erant enim ibi patricii exconfules isti, Paterius exconsul, Anatolius exconsul, ipse Bassus exconsul, & Marinianus patricius, Albinus patricius, Sigisbuldus patricius, Honoratus patricius, & praefectus vrbis Euthymius, expraefectus vrbis Valerius patricius, Claudius patricius, Fonteius expraefectus. Et aduocati isti, Quintus, Deuterius, Alexander, Helio-carus. Presbyteri autem vrbis Romae omnes 48. Diacones 5. Introiuit enim Epiphanius presbyter, & dixit cum lacrymis: Fiat probatio, vt ecclesia non maculetur. Respondit Maximus exconsul, & dixit: Non licet aduersus pontificem dare sententiam. Respondit Sixtus, & dixit: Quamquam in meo arbitrio sit, iudicer, an non iudicer, tamen meo iudicio non abscondatur veritas. Respondit Augustus Valentinianus, & dixit ad Bassum: confitere publice vniuersas intimationes tuas, quoniam si non probaueris, eris obnoxius ecclesiae & pontifici. Nam & damnatio tibi commanet. Et iterum Augustus dixit ad Maximum: Parens Maxime, iusta fuit postulatio tua. Leuauit se Augustus, & dedit in arbitrio Sixti episcopi, vt iudicaret iudicium suum. Et discesserunt cum Augusto omnes. Et erat sicut in pristinum munita ecclesia, ita vt cum gaudio & ioco discederet Valentinianus Augustus a Sixto episcopo, insultans Mariniano & Basso.

CAP. VI.

Alia autem die fecit colligi omnes presbyteros vrbis Romae, & sedit in eodem loco, vbi consistebat Augustus. Et fecit commune Concilium, & damnauit Bassum, & Marinianum, ita vt communionem ambos simul ^{* priuaret,} subleuaret. Et misit auctoritatis munimen per vniuersos episcopos. Audiendo hoc Bassus & Marinianus, coepit Bassus grauius ferre, Marinianus deridere, ita vt Bassus praedia sua, quae per omnes annos vitae suae, omnia ecclesiae derelinqueret, vt ad communionem reuerteretur, & non subleuaretur. Nam Marinianus ore proprio clamabat dicēs:

ANNO
CHRISTI
433.

Scriptum est in verbis euangelicis: *Dimittite, & dimittetur vobis. Date, & dabitur vobis.* Hoc cum audiret Sixtus episcopus, dixit: Scriptum est in euangelicæ doctrinæ verbis: *Qui peccauerit in hoc sæculo, remittetur ei. Qui autem peccauerit in Spiritum sanctum, non remittetur ei, nec hic, nec in futuro.* Et nec eos reuocauit ad communionem, ita vt de hoc sæculo ambo sic transfirent. Et damnauit eos * sexto Kalendas Septembris, ita tamen vt Sixtus episcopus sedens in fede sua sic iudicaret, dicens, & proferens euangelica verba per eandem doctrinam: *Non est seruus supra dominum, neque discipulus supra magistrum.* Et quia dixerunt Bassus & Marinianus de me peccatore, quod scorti assumerem negotium, relegi dicta euangelica in loco vbi scriptum est: *Sedente Iesu, & scribente digito in terra.* Et quia non inueniebant Iudæi quomodo eum damnarent, adulteram adduxerunt ei. Et tunc respondit Iesus: *Si quis ex vobis est sine peccato, mittat in istam lapidem.* Et per hæc verba euangelica iudicabat sedem suam. Actum in basilica Heliana.

NOTÆ.

* *Concilium.*] Hoc Concilium celebratum est Romæ mense Decembri anno Domini 433. qui est secundus a creatione Sixti pontificis. Nam in vita eius auctor libri pontificalis hæc ait: *Hic post annum vnum & menses octo criminatur a quodam Basso.* Vnde quod in actis Concilii Probus & Marinianus Valentiniano & Anatolio consulibus vi. Kalendas Septembris condemnati esse dicuntur, mendosum est. Nam prædictorum consulatus incidit cum anno Domini 440. cuius initio Sixtus pontifex diem vitæ extremum clausit. Causam habiti Concilii idem auctor pontificalis summatim recenset prædicto loco his verbis: *Hic post annum & menses octo criminatur a quodam Basso (de stupro virgini Deo consecratæ illato.) Facto Conuentu, cum magna examinatione, per iudicium synodicum purgatur a quinquaginta sex episcopis. Et condemnatur Bassus a Synodo, ita tamen vt ultimo die viaticum ei non negaretur propter humanitatem pietatis ecclesie. Hoc audiens Valentinianus Augustus, cum matre sua Placidia Augusta, furore sancto commoti, proscriptione Bassum condemnarunt, & omnia prædia facultatum eius ecclesie catholicæ sociarunt. Qui Bassus intra tres menses moritur: cuius corpus Sixtus episcopus cum linteaminibus & aromatibus, manibus suis tractans, recondidit & sepeliuit ad B. Petrum apostolum in cubiculo parentum eius. Eadem ipse Sixtus pontifex recenset epistola tertia his verbis: Scitote me criminari a quodam Basso & iniuste persequi. Quod audiens Valentinianus Augustus, nostra auctoritate Synodum congregari iussit. Et factò Concilio cum magna exa-*

Locus & tempus Concilii. Acta emendantur. Causa habiti Concilii.

minatione satisfaciens omnibus, licet euadere satis potuisssem, suspicionem tamen fugiens coram omnibus me purgavi, &c. Et paulo infra: Condemnatus est autem memoratus Bassus a iam dicta Synodo; ita tamen ut in vltima die viaticum ei non denegetur, &c.

Acta Concilii extant corrupta.

Acta Concilii nimia antiquitate corrupta atque vndique deprauata extant. Consules in exemplari vltimo præpositi, ascititii sunt, ut supra dixi. In epistola tertia pro Anatolio consule Florentius cum Valentiniano ponitur. Epistola tertia Bassi sepulturam Kalendas Aprilis habitam fuisse refert. Acta Concilii eundem Bassum sexto Kalendas Septembris sepultum esse commemorant. Quis neget alteri duorum monumentorum errorem subrepsisse. Baronius anno 422. num. 31. & 36. Hac deprauatione & mira varietate factorum animaduersa, Conciliorum collector non immerito hanc præfatiunculam olim præmiserat.

Propter exemplarium intolerabilem nimiamque & differentiam & deprauationem, quorum alterum vetustum fuit ac mendosum, quamquam optimo caractere, atque in pergameno exaratum, alterum magis vetustum, sed æque deprauatum, seu ad oculum intuentibus liquet; adeo ut nonnunquam, quid intendant, non valeat intelligi: idcirco vtriusque exemplaris de syllaba in syllabam, nulla facta mutatione, litera est posita. Vnius quidem in columna anteriori, alterius in posteriori. Verum tertia editio pro illius capacitate, seu potius coniectura, qui vtramque literam admodum differentem concordare nisus est, & ad sensum aliquem reducere, quantum ei pro suis viribus licuit; litera, ubi illius intellectus haberi potuit, manente, ex vtroque exemplari desumptis his quæ litera magis congruere illi visa sunt, aut certe quibusdam vel mutatis, ubi litera nimis deprauata extabat, aptata est. Nemo ergo caput subsannando moueat, qui vel exemplaribus correctioribus nactus, aut ex ingenii nobilitate, aut limpiditate concordantiã illam minus aptam considerans, potens est emendare, quinimo patienter ferat, & in meliorem formam ipse restituat. Proinde visum collector non est omnino ista, propter præmissas ineptias, præmittere, quæ patres priores nobis suis posteris opera ac diligentia tanta reliquerunt: quin potius etiam nostra posteritati illa communicare decreuit.

Concilium hoc a quo indictum fuerit.

Pontificem nulla Synodus indicare potest, si nolit.

^b A Sixto pontifice indictum.] Hoc manifeste ipsa acta Concilii attestantur cap. 5. his verbis: Sixtus episcopus congregauit episcopos vrbis Romæ, & clerum, nec non & monasteria seruorum Dei, &c. Et paulo infra, cum Epiphanius presbyter cum lacrymis dixisset: Non licet aduersus pontificem dare sententiam: respondit Sixtus & dixit: Quamquam in meo arbitrio sit, iudicer, an non iudicer, tamen meo iudicio non abscondatur veritas. Hoc est quod in epistola tertia loco supra allegato ait: Quod audiens Valentinianus Augustus, nostra auctoritate Synodum congregari iussit. Ita explicandum est quod ait auctor libri pontificalis: Audiens hac Valentinianus Augustus, iussit Concilium & sanctam Synodum congregari. Vide notas Concilii Sinuessani supra sub Marcellino.

ACTA